

כיצד פרק שני יבמות

ב.

עין משפט נר מצוה

ח א מיי פיו מהלכות יבוס הלכה ז טוש"ע אה"ע סימן קעד סעיף 6: ב ב מיי שם פ"ח הלכה 6 טוש"ע שם סימן קטנה סעיף 3 וסעיף 7: ג מיי פ"ח מהלכות אישות הלכה 1 סגג לאוין קי טוש"ע שם סימן טו: יא ד מיי פ"ו מהלכות יבוס הלכה יא: יב ה מיי פ"ח הלכה יט:

תורה אור השלם

1. פי ישובו אחים יחדיו ומת אחד מהם וכן אין לו לא תורה אשת הומת החוצצה לאיש וי' יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה:
2. דברים כה ה קדושים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם כי את אשר ילחם אלהיהם הם מקריבים יהיו קדש: ויקרא כא ו
3. אלה המצוות אשר יצוה ה את משה אל בני ישראל בהר סיני: ויקרא כב לד
4. ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו וילקחה אל יבמתו השערה אל הוקמה ואמרה מאן במי לקחים לאדו כי שם בישראל לא אבה יבמי: דברים כה ז

תוספות ישנים

א ואע"ל דלקמן אנטרין קרא לקמן למימר שהגדלו שמה מניה יפסין בעלמא א"י שאי קטן דלמי בר הקמת שם כלל בעדתי קטן אבל אותה הגדולה לאמר ביאה ראשונה אכלה כל הקמת שם. וא"ת היי קאמר בשלמא מן הנשואין לא אחי עשה דמי יש לנו ועשה. הו' דמי יש לנו למר דהכא דמי לית ועשה אע"ל דבעלמא לא דמי משום דמי לאו עשית שיה כלל (בעלמא דף ה.). וי"ל דפרין הכי אפי' לאו אמרין דלון חלוץ בין ולא עשה בכל ללאו שאיט שיה בכל (מ"מ) ולא תקשי לך מדי מן הנשואין מימ מקשי לך דמי האוירוסין דיבא עשה ונתה לית: ובשני רמי רחמנא יבמתו. וא"ת א"כ מנן חייב לאוין גרדי דלא מייבמה טוק יבמתו בלאו ועשה וחיבי לאוין גרדי עמין לא שמעין וי"ל דמסתבר דלתא יבמתו לתדע ולסאר ליבס ואי לחייב לאוין ועשה לא אלטרין דלון עשה דומה לית ועשה א' וא"כ אתא לאסור חייבי לאוין גרדי מיבוס. וא"ת וימתא דחיבי לאוין ועשה אפי' חליצה לא לריבי תפטר וטוק יבמתו דמשתע דחליצה וימיה דרין בחייב לאוין גרדי די"ל דסברא הוא לאוקמני יבמתו בכל דהא דתפסי בהו קדושי:

ב ק"ש דפי מש"כ בתולה שפיר אלטרין אדף דהו לאו ועשה שאיט שיה בכל ואפי' לא דמי.

שמגרשה בגט. ואינה נריכה חליצה ואם רצה להחזיר מחזירה ולא אמרין מזהו רמיה רחמנא עליה ועבדה ומהשתא תיקו עליה באיסור אשת אח: **לימא.** עדיין יצומין הראשונים עליה ומיבעי חליצה: **שדי היסורא.** למדרש ולקחה ללא תיבעי חליצה: היכא דכולה מילתא היתר כגון במייבס אשת אח: **ושדי איסורא.** למדרש ויבמה עדיין יצומין עליה: **אאיסורא.** היכא דליכא זד איסור כמו באשת אחיו שלא היה בעולמו: **אחוסו מאמו שגאף אחיו מאזניו.** קודם לידמו של זה וכשנולד זה מלאה נשואה לאחיו תמיבס לו כשימות זה דלא מלאה צהיתר ייבוס: איסור אחותו לית ליה היתר אבל איסור אשת אח אית ליה היתר כשאין לו בנים הילכך כשמת ראשון בלא בנים פקע איסורו לגבי שני נשואה והשלישי נכח שני באל: **בתנאי' לא חוללת ולא מסייבמת.** לרמה וכ"ש היא: איסור מלוה. מפרש להו ואיל: **אחוסה.** של ערוה כשהיא יבמתה כגון שנפלו שמי אחיות משני בחין האחת אסורה משום ערוה כגון שהיא כלתו או חמותו: או **חוללת** או **מסייבמת.** משום דערוה לאו זקוקתו היא: **שניוס.** שניות לעריות שגורו סופרים עליהם ובגמ"ר מפרש לה: לשון מלוה וקדושה מפרש בגמרא: **חלמנה לכ"ג.** שמת אחיו ההדיוט ונפלה אלמנתו לפניו: **גרופה חוללה כסן הדיוט.** שעבר אחיו המת ונשא חלוצה וגרופה וכשמת נריכה חליצה שהרי תופסים לו זה קידושין דקידושין תופסים בחייבי לאוין אבל יצומי לא שהרי אסורה לו לזה שהוא כסן ואפטורי בולא כלום לא דלא חלים לאו למיפטרע דילפי' מאחות אשה צפ"ק (דף א:): **גב' לאוסיי' ארס אוינונים כרב אסי.** צפ"ק (דף ב:). דלא חוללת ולא מתייבמת דערוה קרינן זה באינונית דמיעטה קרא מאשר תלדו וקיימא עליה באיסור אשת אח הילכך לרמה לרמ ערוה: **אלה המלוה.** בסוף ספר תורת כהנים ומשמע דאכולה ספרא קאי וכל אזהרת כהנים התם כתיבא: **קדש עמך.** לעמוד ולהסור: **אף במומר נך.** להסוף עליהם שניות המותר לך על העריות כדי שלא תבא לידי עריות האסורות מן הסורה: **קפסיק ופני.** אלמנה לכ"ג לא שנה נפלה לפניו מן הנשואין דהיינו תרמי לגרועותא דחא דאלמנה היא ואיכא לאו דאלמנה לא יקחט ועוד דבעולה היא ואיכא איסור עשה לגביה דכתיב אשה צבתויליה (שם). **לאחריו צרת אוינונית.** הרי שהיא שוי צ' נשים והאמת אוינונית, אוינונית דוכתיבתא דלא ילדה, לכן איל זכר מן האלון ומת בלא בנים, שתיין אסורות להתייבס ופטורות מן החליצה (רש"י ב.). ר' יהודה מוחליף. שהיא שונה ומפרש, איסור מצוה אלמנה לכהן גדול כו' דכתיב. בסוף ויקרא, כשהשלים כל מצות הכונה, אלה המצוות, איסור קדושה שניות מדבריי סופרים. כגון אם אחי ואם אחי קרי ליה

האי איסורא דאית ליה התירא. דפקע איסור אשת אח דיכול להחזירה לאחר שגרשה וכי היכי דפקע ליה לגבי ידיה איסור אשת אח פקע נמי לגבי אחיו הגולד וי"ל אשת אחיו שהיה בעולמו: **לאחריו צרת אוינונית.** אע"ג דמתני' לא קתני לרה מ"מ הו' בכלל דכל שאיסורה איסור ערוה דמשמע שאיסורה צא מחמת ערוה דהיינו הרה ולא הו"כך להזכיר הרה צהדיא משום דאפירקין דלעיל קאי והא דלא קאמר לאיתויי לרמ סוטה ולרמ ממזיר גרושה משום דאילונית דמיא טפי לעריות שמתרות למת ואסורות לייבוס: **בשלמא מן הנשואין כו'.** תימה דמן הנשואין נמי תיקשי ליה דלמאי חוללת כיון דלון עולה לייבוס דלא אחי עשה דמי לא מעשה ועשה ומיהו כי חייבי כריתות וי"ל דלא קאמר בשלמא אלא ממאי דלון מתייבמת:

יבא עשה וידחה לא תעשה. הקשה ריב"ז צפ"ב דסנהדרין (דף יט. וש) דכיון דלון אשה מתעברת מביאה ראשונה כדאמר בסוף פ' ד' אחין (לקמן ד' נה. וש) הי"ך תמיבס דבצי"א ראשונה ליכא והקמת שם וביאה שניה אסירא ליה כדאמר לקמן גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה ואר"י דלא קשה מידי דלא בעינן ו) שמהא ראיה להקמת שם אלא שהיבמה והיבס יחיו ראוין להקמת שם ולא ממעטינן אלא אוינונית שאינן ראוין לילד לעולם אבל ביאה שאין יכולה להמעבר זה לא ממעטי כיון שהאשה או היבס ראוין לבסוף להוליד דלכ"כ תיקשה הי"ך קטנה מתייבמת לרבנן וגם לרבי מאיר היתה מתייבמת אי לאו חששא דשמה תמלא אוינונית ובפרק צ"ש (לקמן דף ק"א): **תן קטן הבא על הגדולה תגדלונו וצפ"י.** הבא על יבמתו (לקמן נה:). נמי מרבינן דנקנית צביאה שלא כדרכה והערה אע"פ שאין מתעברת זה א':

אי הכי חייבי לאוין נמי. פ"י כיון דלון עולים לייבוס לא יעלו לחליצה ומיהו לר"י היכי מזי למימר דלא יעלו לחליצה הא מיבמתו דשמעין דלון **הדיוט ואמאי קרי ליה איסור מצוה דכתי'.** אלה המצוות איסור קדושה שניות מדבריי סופרים ואמאי קרי ליה איסור קדוש' אמר אביי כל המקיים דבורי חכמים נקרא קדוש א"ל רבא וכל שאינו מקיים דבורי חכמים קדוש הוא דלא מיקרי רשע נמי לא מיקרי אלא אמר רבא קדש עצמך במותר לך: **אלמנה לכהן גדול:** "קפסיק ותני לא שנא מן הנשואין ולא שנא מן האירוסיין" **בשלמא מן הנשואין עשה ולא תעשה וראוין עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא מן האירוסיין לא תעשה גרידא הוא יבא עשה וידחה לא תעשה אמר רב גידל אמר רב אמר קרא ויעלתה יבמתו השערה שאין ת"ל יבמתו מה תלמוד לומר יבמתו יש לך יבמה ו) אחת שעולה לחליצה ואינה עולה לייבוס ואיזו זו חייבי לאוין ואימא חייבי כריתות אמר קרא י אם לא יחפון האיש לקחת הא חפץ מייבם" **הכל העולה לייבוס עולה לחליצה וכל שאין עולה לייבוס אינו עולה לחליצה א"ה חייבי לאוין נמי הא רבי רחמנא יבמתו ומה ראית מסתברא****

יש לך יבמה כו'. דלא כתב ולא יחפון האיש לקחת את יבמתו ויעלתה השערה לחלוץ אבל חייבי לאוין דלא קרינן זהו לקחת לא קחתה להכי הדר כתב יבמתו למימר דיש לך יבמה אחרת שעולה השערה לחלוץ ואע"ג דלא כתיב זה לקחת שאין עולה לייבוס: **אימא חייבי כריתות.** נמי לילך מהכא דליבעי חליצה ואמאי פטרינן לגמרי: **ס) ספסי זה קידושין.** הילכך קרינן ביה לקחת דיעבד אבל חייבי כריתות לא תפסי זהו קידושין ואפי' עבר האי יבס ונסבה לאו קימה היא: **ללדנין**

בשלמא מן הנשואין עשה ולא תעשה. אלמנה לא יקח, בתולה לא יקח ולא בעולה (לקמן טא. ובע"ז סנהדרין ח) וכל שאינו מקיים דבורי חכמים קדוש הוא דלא מיקרי רשע נמי לא מיקרי אלא אמר רבא קדש עצמך במותר לך: אלמנה לכהן גדול: "קפסיק ותני לא שנא מן הנשואין ולא שנא מן האירוסיין" בשלמא מן הנשואין עשה ולא תעשה וראוין עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא מן האירוסיין לא תעשה גרידא הוא יבא עשה וידחה לא תעשה אמר רב גידל אמר רב אמר קרא ויעלתה יבמתו השערה שאין ת"ל יבמתו מה תלמוד לומר יבמתו יש לך יבמה ו) אחת שעולה לחליצה ואינה עולה לייבוס ואיזו זו חייבי לאוין ואימא חייבי כריתות אמר קרא י אם לא יחפון האיש לקחת הא חפץ מייבם" הכל העולה לייבוס עולה לחליצה וכל שאין עולה לייבוס אינו עולה לחליצה א"ה חייבי לאוין נמי הא רבי רחמנא יבמתו ומה ראית מסתברא

גלוין הש"ס
מתני' הוציאת ולא מתייבמת. עין גר"ש פ"ב דלה:

מוסף רש"י

שמגרשה בגט. לאחר שגאפה נעשת כאשתו ואם רצה לגרשה מגרשה בגט ואינה נריכה חליצה ומחזירה. אם רצה להחזיר ולא אמרין מזהו רמיה רחמנא עליה ועבדה רמא רחמנא עליה ועבדה ומהשתא תיקו עליה באיסור אשת אח: **לימא.** עדיין יצומין הראשונים עליה ומיבעי חליצה: **שדי היסורא.** למדרש ולקחה ללא תיבעי חליצה: היכא דכולה מילתא היתר כגון במייבס אשת אח: **ושדי איסורא.** למדרש ויבמה עדיין יצומין עליה: **אאיסורא.** היכא דליכא זד איסור כמו באשת אחיו שלא היה בעולמו: **אחוסו מאמו שגאף אחיו מאזניו.** קודם לידמו של זה וכשנולד זה מלאה נשואה לאחיו תמיבס לו כשימות זה דלא מלאה צהיתר ייבוס: איסור אחותו לית ליה היתר אבל איסור אשת אח אית ליה היתר כשאין לו בנים הילכך כשמת ראשון בלא בנים פקע איסורו לגבי שני נשואה והשלישי נכח שני באל: **בתנאי' לא חוללת ולא מסייבמת.** לרמה וכ"ש היא: איסור מלוה. מפרש להו ואיל: **אחוסה.** של ערוה כשהיא יבמתה כגון שנפלו שמי אחיות משני בחין האחת אסורה משום ערוה כגון שהיא כלתו או חמותו: או **חוללת** או **מסייבמת.** משום דערוה לאו זקוקתו היא: **שניוס.** שניות לעריות שגורו סופרים עליהם ובגמ"ר מפרש לה: לשון מלוה וקדושה מפרש בגמרא: **חלמנה לכ"ג.** שמת אחיו ההדיוט ונפלה אלמנתו לפניו: **גרופה חוללה כסן הדיוט.** שעבר אחיו המת ונשא חלוצה וגרופה וכשמת נריכה חליצה שהרי תופסים לו זה קידושין דקידושין תופסים בחייבי לאוין אבל יצומי לא שהרי אסורה לו לזה שהוא כסן ואפטורי בולא כלום לא דלא חלים לאו למיפטרע דילפי' מאחות אשה צפ"ק (דף א:): **גב' לאוסיי' ארס אוינונים כרב אסי.** צפ"ק (דף ב:). דלא חוללת ולא מתייבמת דערוה קרינן זה באינונית דמיעטה קרא מאשר תלדו וקיימא עליה באיסור אשת אח הילכך לרמה לרמ ערוה: **אלה המלוה.** בסוף ספר תורת כהנים ומשמע דאכולה ספרא קאי וכל אזהרת כהנים התם כתיבא: **קדש עמך.** לעמוד ולהסור: **אף במומר נך.** להסוף עליהם שניות המותר לך על העריות כדי שלא תבא לידי עריות האסורות מן הסורה: **קפסיק ופני.** אלמנה לכ"ג לא שנה נפלה לפניו מן הנשואין דהיינו תרמי לגרועותא דחא דאלמנה היא ואיכא לאו דאלמנה לא יקחט ועוד דבעולה היא ואיכא איסור עשה לגביה דכתיב אשה צבתויליה (שם). **לאחריו צרת אוינונית.** הרי שהיא שוי צ' נשים והאמת אוינונית, אוינונית דוכתיבתא דלא ילדה, לכן איל זכר מן האלון ומת בלא בנים, שתיין אסורות להתייבס ופטורות מן החליצה (רש"י ב.). ר' יהודה מוחליף. שהיא שונה ומפרש, איסור מצוה אלמנה לכהן גדול כו' דכתיב. בסוף ויקרא, כשהשלים כל מצות הכונה, אלה המצוות, איסור קדושה שניות מדבריי סופרים. כגון אם אחי ואם אחי קרי ליה

ה) ואין עשה. יבמה יבא עליה (שם טו.). כל העולה לייבוס. יקחת יבוס, עולה לחליצה. לוקח חליצה (לעיל ג.). וכל שאינו מקיים דבורי חכמים קדוש הוא דלא מיקרי רשע נמי לא מיקרי אלא אמר רבא קדש עצמך במותר לך: אלמנה לכהן גדול: "קפסיק ותני לא שנא מן הנשואין ולא שנא מן האירוסיין" בשלמא מן הנשואין עשה ולא תעשה וראוין עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא מן האירוסיין לא תעשה גרידא הוא יבא עשה וידחה לא תעשה אמר רב גידל אמר רב אמר קרא ויעלתה יבמתו השערה שאין ת"ל יבמתו מה תלמוד לומר יבמתו יש לך יבמה ו) אחת שעולה לחליצה ואינה עולה לייבוס ואיזו זו חייבי לאוין ואימא חייבי כריתות אמר קרא י אם לא יחפון האיש לקחת הא חפץ מייבם" הכל העולה לייבוס עולה לחליצה וכל שאין עולה לייבוס אינו עולה לחליצה א"ה חייבי לאוין נמי הא רבי רחמנא יבמתו ומה ראית מסתברא